

Mottagare *Kulturdepartementet*
Dnr *Ku 2020/01900*

Yttrande över Handlingsprogram för bevarande av nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska

Sammanfattning

Region Norrbotten är förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska.

Region Norrbotten välkomnar alla initiativ till att öka kunskapen om nationella minoriteter och som aktivt bidrar till att utveckla de nationella minoritetsspråken.

Region Norrbotten ställer sig positiv till handlingsprogrammet och vill lyfta fram några särskilt viktiga förslag som kan påverka regionens arbete. Regionen ser ett stort behov av språkcentrum för att bevara och utveckla de nationella minoritetsspråken och arbetet med att etablera språkcentrum bör genast återupptas. Vidare ställer sig regionen positiv till förslaget med regionala och lokala språkresurscentrum. Region Norrbotten lämnar synpunkter inom handlingsprogrammets områden: Ökad medvetenhet och kunskap om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken, de nationella minoritetsspråkens utveckling och revitalisering, en obruten utbildningskedja, språken i det livslånga lärandet och kultur bär språk – språk bär kultur.

Region Norrbottens synpunkter

1. Ökad medvetenhet och kunskap om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken

Region Norrbotten har tillsammans med Region Västerbotten, Region Jämtland Härjedalen och Region Dalarna tagit fram en e-utbildning om samisk kulturförståelse som i första hand riktar sig till anställda inom hälso- och sjukvård. Även andra organisationer har visat intresse för e-utbildningen och den är öppen för alla. Det vore önskvärt om liknande satsningar för övriga nationella minoritetsspråk, i framtiden, kunde organiseras nationellt. Med nationella initiativ skulle även fler få tillgång till utbildningssatsningarna och det är bättre och effektivare att kraftsamla tillsammans. Regionen ser positivt på förslaget med en obligatorisk webbutbildning för alla offentligt anställda. I det arbetet kan befintlig infrastruktur och innehåll som redan är tillgängligt, både vad gäller utbildningsdelar men även på plattformar som redan är etablerade, till exempel minoritet.se, med fördel användas.

Region Norrbotten ser behovet av att kunna följa de nationella minoritetsspråkens utveckling och att utvärdera de insatser som genomförs i regionens

regi. Med anledning av det välkomnar regionen möjlighet att över tid kunna följa vissa indikatorer och ta del av statistik kring till exempel antalet talare om det genomförs på ett sätt där de nationella minoriteterna har möjlighet att påverka.

2. De nationella minoritetsspråkens utveckling och revitalisering

Region Norrbotten beklagar att utvecklingen av nationella språkcentrum stannat av. Inte minst den planerade etableringen av språkcentrum för meänkieli i Övertorneå och Kiruna kommuner. Regionen ser ett stort behov av språkcentrum för att bevara och utveckla meänkieli som språk och anser därför att förslaget med regionala och lokala språkresurscentrum är intressant. Om det finns ett intresse bland förvaltningskommunerna i Norrbotten att etablera språkresurscentrum enligt handlingsprogrammets förslag vill regionen aktivt arbeta för att det ska bli verklighet. Många förvaltningskommuner i Norrbottens län är små och har knappa resurser till en etablering av det slaget och regionen ser det som nödvändigt att statliga medel avsätts för en sådan utveckling.

Ett utvecklingsområde som regionen prioriterar är bygga upp den kulturella infrastrukturen i Norrbotten vad gäller stödfunktioner, mötesplatser och institutioner för nationella minoriteter. Under 2020-2022 genomför regionen en förstudie för Kultursamlade verksamhet för tornedalingar, kväner och lantalaiset. Nationella språkcentrum, regionala och lokala språkresurscentrum, kultursamlade verksamhet och de organisationer och verksamheter med koppling till meänkielitalandes kultur som redan finns idag är en viktig del av den kulturella infrastrukturen. En stark infrastruktur på området är avgörande för minoritetsgruppens kulturella och språkliga utveckling. En sådan utveckling bör prioriteras från statligt håll. Samma behov och utvecklingsmöjlighet ser regionen inom det finska och samiska språkområdet.

3. En obruten utbildningskedja

Region Norrbotten konstaterar att det är viktigt att utbildningskedjan fungerar för de som talar och/eller vill lära sig nationella minoritetsspråk. Det är avgörande för att språken ska bevaras och utvecklas idag och i framtiden. Det är även avgörande för att den offentliga sektorn ska ha tillgång till personal med språk- och kulturkompetens.

4. Språken i det livslånga lärandet

Region Norrbotten ser ett ökat intresse för att ha kontakt med regionen på sitt nationella minoritetsspråk och tror att behovet kommer öka i takt med att fler känner till sina rättigheter. Handlingsprogrammet pekar på att många som idag talar nationella minoritetsspråk kommer att gå i pension inom den närmaste tiden vilket kan leda till att behovet ökar ytterligare. Region Norrbotten delar handlingsprogrammets bild att kompetensförsörjningen i de nationella minoritetsspråken behöver stärkas i den offentliga sektorn som helhet, inte minst gällande hälso- och sjukvårdspersonal. Arbetet med kompetensförsörjningen bör vara strategiskt och långsiktigt. Alla förslag kring utbildningsmöjligheter i de nationella minoritetsspråken och möjlighet att

komplettera yrkesutbildningar med nationella minoritetsspråk genom korttidsstudier och yrkesvuxenutbildningar är välkomna.

Region Norrbotten har i uppdrag enligt minoritetslagen att ta fram information som riktar sig till allmänheten på de nationella minoritetsspråken. Tillgången på kvalificerade översättare är avgörande för att regionen ska kunna leva upp till lagens krav. Situationen idag är utmanande då upphandlade översättningsbyråer har svårt att leverera önskade översättningar och det som levereras är av bristande kvalitet. Att ta fram uppdragsutbildningar för översättare i romska, meänkieli och jiddisch är nödvändigt för att säkra tillgången till översättare i framtiden. Förslaget att Kammarkollegiet ska upphandla översättare med fastlagda ramavtal för dessa tjänster är också intressant då det bidrar till att skapa bättre förutsättningar för tolkar och översättare.

5. Kultur bär språk – språk bär kultur

Region Norrbotten delar idag ut språkpaket till nyblivna föräldrar i samverkan med Regionbibliotek Norrbotten och barnhälsovården. I samverkan med de kommunala folkbiblioteken biblioteken delar regionen även ut en bok till alla barn. Boken finns att tillgå på olika minoritetsspråk inklusive de nationella minoritetsspråken. Språkpaketen bedöms vara populära och efterfrågan har varit stor. Region Norrbotten har även mottagit förfrågningar från hela landet vad gäller språkpaketet, men har inte haft möjlighet att tillhandahålla det för andra än föräldrar i Norrbotten. Arbetet med språkpaketen har varit svårt att organisera för att göra de lättillgängliga för nyblivna föräldrar. Region Norrbotten har länge efterfrågat en utvärdering av språkpaketet. Region Norrbotten ser positivt på att en statlig aktör får huvudansvar för språkpaketet på alla nationella minoritetsspråk, inte minst för behovet av att utvärdera och kvalitets-säkra innehållet. Region Norrbotten anser att det är viktigt att arbetet omhändertas på ett sådant sätt att målgruppen inte drabbas då det är viktigt att språkpaketen även fortsättningsvis är lättillgängliga för målgruppen och att informationen kring språkpaketet och hur man får tillgång till dem är tydlig.

Region Norrbotten ser positivt på handlingsprogrammets förslag att permanenta ett antal projektbaserade insatser från Statens kulturråd. Inte minst vad gäller utgivning av litteratur på nationella minoritetsspråk. Det är viktigt att arbetet med kultur på nationella minoritetsspråk och för nationella minoriteter är långsiktigt och att det finns finansiering hela vägen. Ett kontinuerligt och långsiktigt arbete på nationell nivå underlättar för regionen och förvaltningskommunerna att själva bedriva ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Nationella minoriteters kultur är en prioriterad målgrupp i Norrbotten kulturplan och i regionens projektbidrag. Region Norrbotten ställer sig positiv till förslaget att Statens kulturråd bör ha samma prioritering i sitt uppdrag liksom till förslaget att barn och unga som tillhör nationella minoriteter bör vara prioriterade i kulturskolebidraget.